

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
אורית פרקש הכהן
דוד ביטן
משה גפני
אוהד טל
ינון אזולאי

פ/25/3542

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – כללים לעניין שיעורי ריבית ללקוחות), התשפ"ג–2023

1. הוספת סעיף 2א9 .1 בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א–1981¹, אחרי סעיף 1א9 יבוא :

"כללים לעניין שיעורי ריבית ללקוחות
2א9. (א) (1) הנגיד רשאי לקבוע, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, כללים לעניין שיעורי הריביות המשולמות על ידי תאגידי בנקאיים ללקוחותיהם, לרבות בשל פיקדונות או בשל יתרת לקוח בחשבון העובר ושב.

(2) כללים כאמור בסעיף קטן זה ייקבעו בהתחשב בשיעורי הריביות שנגבו בפועל על ידי התאגידי הבנקאיים מלקוחות בעד מתן אשראי ויכול שיחולו על סוגי לקוחות מסוימים בלבד או בתנאי שוק מסוימים.

(ב) (1) הנגיד יקבע כללים לעניין שיעור הכספים בחשבונות לקוחות, למקרה שבו סך שיעור הכספים בחשבונות עובר ושב שאינם בפיקדונות יעלה על שיעור שיקבע הנגיד מסך הפיקדונות בתאגידי הבנקאיים.

---

¹ ס"ח תשמ"א, עמ' 258.

(2) מטרת הכללים כאמור בסעיף קטן זה תהיה להפחית את שיעור הכספים של הלקוחות שאינם נושאים ריבית או לתשלום ריבית והכול לטובת ציבור הלקוחות, והם יכללו בין היתר יעדים ומנגנוני תמריצים כספיים, חיוביים או שליליים, כלפי התאגידים הבנקאיים.

(ג) המפקח יפרסם לציבור, אחת לרבעון –

(1) נתונים אודות פערי הריבית והמרווח המתקיים בין שיעורי הריבית המשולמת על ידי תאגידים בנקאיים ללקוחותיהם בעד פיקדונות שקליים, לבין שיעורי הריביות הנגבות על ידי התאגידים הבנקאיים מלקוחות בעד מתן אשראי;

(2) שיעור סך כספי יתרת הלקוחות בחשבונות העובר ושב ביחס לשיעור הפיקדונות שתחת ניהולם.

(ד) הנגיד יגיש אחת לשנה לוועדת הכלכלה של הכנסת דיווח בדבר שיעורי ריביות הפיקדונות המשולמות על ידי תאגידים בנקאיים ללקוחותיהם, לפי מגזרי פעילות וסוגי לקוחות וכן לפי סוגי חשבונות ופיקדונות ובהתייחס לשירות שנותנים תאגידים בנקאיים ללקוחות המערכת הבנקאית ובדבר שיעור התמסורת של עליית ריבית בנק ישראל; הדיווח יתייחס גם לתחרותיות במערכת הבנקאית כלפי צרכני השירותים הבנקאיים לעניין הנושאים המוסדרים בכללים לפי סעיף זה, ובכלל זה לטיב החלופות המוצעות ללקוחות בעניין שיעורי הריבית, והכול בפירוט לפי רבעונים.

(ה) הנגיד יופיע אחת לשנה בוועדת הכלכלה של הכנסת לשם הצגת הדיווח כאמור בסעיף קטן (ד).

(ו) בסעיף זה –

”אשראי” – מתן הלוואה מכל סוג וכן

העמדת מסגרת אשראי שוטפת

בחשבונות של לקוחות;

”תמסורת” – השפעת השינוי בריבית בנק

ישראל על השינוי בריבית על

הפיקדונות.”

דברי הסבר

עניינה של הצעת חוק זו בסוגיה הנוגעת לכלל אזרחי ישראל וליוקר המחיה בישראל, ונועדה להסדיר את האיזון העדין הראוי בין טובת הלקוחות לבין פעילות כלכלית יציבה של המערכת הבנקאית בישראל. הסך המצטבר של כספי לקוחות הבנקים בפיקדונות ובחשבונות העובר ושב עומד על סכומי עתק. למשל, בחודש מאי בשנת 2023, לפי נתוני בנק ישראל, סך החשבונות ופיקדונות ציבור הלקוחות בבנקים הגיעו לשיא של כ-1.4 טריליון שקלים, מתוכם למעלה מ-500 מיליארד שקלים בחשבונות העובר ושב (למעלה מ-35%), כסף אשר לא נושא כל ערך ללקוחות הבנקים. תופעה זו מתקיימת כאשר כספים אלו מהווים מקור מימון עבור הבנקים למתן הלוואות מטעמם, ובנוסף מקור להפקדת כספים מדי יום בבנק ישראל תמורת קבלת ריבית. במצב דברים זה, משיאים התאגידים הבנקאיים רווחים רבים, ואלה לא תמיד מועברים בשיעור ראוי לציבור הלקוחות כולו.

בעוד שעל-פי הכללים המוניטריים, העלאות ריבית בנק ישראל משיקולים מקצועיים שונים גוררת באופן אוטומטי העלאה של ריביות בגין הלוואות וריביות החובה, הרי מהצד השני, הגדלת הריבית שניתנת לציבור הלקוחות, גם במקרים של העלאות ריבית גבוהות על ידי בנק ישראל - נעשית באיחור, בשיעור נמוך בהרבה יותר מהגידול בריבית על הלוואות. ציבור הלקוחות שנחשף לכך, מצוי למעשה בפערי מידע וכוח מיקוח מוחלש מול המערכת הבנקאית. בנוסף, על-פי נתונים שעולים מדו"ח שהכין מרכז המחקר והמידע של הכנסת בחודש מאי 2023 בנושא ניתוח עלות מקורות ההון של בנקים ושל גופים חוץ בנקאיים, עולה כי משקי הבית ועסקים קטנים הם סוג הלקוחות, לגביהם מתקיימים פערים אל מול לקוחות אחרים.

הבעיה המוצגת כאן מחריפה בשל הריכוזיות במערכת הבנקאית הקיימת בישראל. מכאן שבהיעדר תחרות אמיתית על ליבו של הלקוח ובהינתן שמתקיים כשל שוק בהיעדר הטיפול של הגורמים המקצועיים, נדרשת התערבות ממשלתית.

הצעת החוק נועדה ליתן מענה לקשיים שתוארו לעיל, באופן מאוזן ומדוד. לפיכך, מוצע להסמיך את הגורם המקצועי האמון על הסוגייה, נגיד בנק ישראל, לקבוע את האופן הראוי והמקצועי לטפל בסוגיה מורכבת זו, באופן שיאזן בין טובת ציבור הלקוחות לבין האינטרס החשוב של שמירת יציבות, רווחיות וחוסן המערכת הבנקאית במדינת ישראל.

לפי המוצע, נגיד בנק ישראל יקבע כללים לעניין שיעור הריבית שמשלם תאגיד בנקאי ללקוחותיו, לרבות בשל פיקדונות ויתרת כספים בחשבון העובר ושב. כללים כאמור יכול שיתייחסו לעניין לציבור לקוחות מסוים כגון משקי הבית ועסקים קטנים או רק בהתקיים תנאי ריבית או תנאי שוק מסוימים, לפי שיקול דעתו של הנגיד.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ל' בסיוון התשפ"ג (19.06.2023)